

Nyheter og kronikker I 4.- 21. juni 1944.
Finn Moe: Utenrikskronikk 20. juni 1944.
General Waizen : Krigsoversikt.

ved N - NN.

"Frihetens sak vil kanskje bringe fullstendig seir i sommer."
"Kanhende at begivenhetene i de næste 2 maaneder vil fri oss fra den forbannelse tyskerne har bragt over oss." (Premierminister Churchill i en tale ved en frokost hos den brasilianske minister sist mandag.)

2 5 9. Klarere og klarere forstaar vi at vi nærmer oss klimaks av det
xxxxxx 5 aars mareritt Tyskland har bragt verden opp i. Landgangen i
Nordmandie, lynkrigen i Italia, det russiske lankestøt mot
Finlands hjerte, den amerikanske offensiv i Østen, stigende uro med sabo-
tasje og parti sanvirksomhet i de okkuperte land og endelig "Tysklands
hemmelige vaaben" er samlet og enkeltvis saa sikre kulminasjonstegn med
militær og politisk bankerott for akselandene som resultat, at selv den
meget forbeholdne optimisten Churchill finner aa kunne ta saa sterkt i som
lert ovenfor. "Kanskje" - "kanhende" er bare et tidsforbehold som vi
med Churchill bør ta ovenfor uventede sprell fra den spedalske "Frau GER-
MANIA". Og en haard sluttspurt vil det bli, ogsaa for de norske styrker
ute og den norske hjemmekonten. Til 26 april 1944 var 259 av vaare patri-
oter offisielt henrettet av tyskerne og ns-bødler, heri ikke medregnet
slike som er skutt under fluktforsøk eller er mishandlet eller sultet til
døde i fengsler, eller paa annen maate ryddet av veien. Vi viser ikke ofte
vaare førelser utad - det er ikke nordmanns vis. Men vaare hjerter brenner.
Det blir et mektig baal, en renselsens og fornyelsens ild, den dagen flamm-
ene slaar ut i lys, blodig lue.

Finn Moe. Sin utenrikskronikk sist tirsdag viet Finn Moe utelukket den
n-nn, n-nn nye finske situasjon som er oppstaatt etter den russiske offen-
siv paa det Karelske Neset som ble aapnet 10. juni. Et kort
overblikk: Den finske fronten har lenge klart vært delt i to skarpt ad-
skilte deler, den f i n s k e paa den karelske slagmark og den t y s k e
fra midt-Finnland av ~~xgx~~ der general Dietl overtar ledelsen av forsvarer
av Ishavsfronten som strekker seg langs norskekysten like ned til Narvik
og hvis hovedoppgave det er aa angripe de anglo-russiske konvoyruter i
havsnærområdene (offensiv oppgave) og forsvere verdifulle økonomiske om-
råader som malmfeltene i Sverige, Kirkenes o.a.s. og fiskebankene i Lofoten
og Finnmarken (defensiv oppgave). Tidligere har vi antydet muligheten av
en russisk knipetang over Finnland - Finnmark for aa knekke Dietls hundre-
tusen mann sterke mann, med ~~en~~ tysk-østerriksk besetning. (Det meldes
om uroligheter i armeen mellom tyskerne og østerrikerne p.g.a. ulike brød-
rasjoner.) Den russiske hensikt er utvilsomt aa fjerne trusselen i nord,
sier Finn Moe, eventuelt ved en samtidig offensiv i Murmansknivsletten inn
i Norge. Nu trer ogsaa hensikten med den norsk-russiske okkupasjonsav-
tale klarere frem, og den fremsynhet vaar regjering viste som sluttet
den hilses med glede over hele landet. Dietls armee i nord er nu alvorlig
truet ved den finske fronts sammenbrudd, og vi tror ikke quisling klarer
aa redde den med "førergarden". Det norske folk er ikke
fører mot land, konge, regjering og militært allierte. H V C R E N N
den tyske arme blir knust blir det hilst med glede, begivenhetene sett
under ett paa alle krigsskueplasser utelukker heller ikke muligheten for
koordinerte operasjoner over norsk omraade nord-syd eller vest-øst. Be-
givenhetene de siste 10 dager i Finnland paakaller i hver fall saa stort
krav paa interesse her hjemme tross all verdens flyvende "nazibikkje r" at
vi igjen gir ordet til Finn Moe:

Efter erobringene av Viborg (tirsdag kveld) er Finnland ført inn i samme
militære og politiske situasjon som ved avslutningen av vinterkrigen 39-40.
Landet er kommet inn i en krise som ikke bare virker paa landets stilling,
men ogsaa den samlede militære situasjon paa de europeiske krigsskueplasser.

Efter aa ha avslaatt fredstilbudet i mars, sovnet det finske folk inn og valgte aa tro "at noen russisk offensiv paa Neset ville det ikke bli" og at England og Amerika i like høy grad som Mannerheimlinjen ville holde dem skadesløse til krigens var slutt. Den grunnfalsk~~x~~ heroiske oppfatning i Finland at de holder paa med sin private "vinterkrig" ennu, med tyske tropper i landet, deles ikke lenger i Amerika der den finske minister og hele legasjonen i Washington sist fredag fikk ordre til aa forlate landet og blev foreløpig internert. Dette kom samtidig med den sterke russiske fremgangen paa Neset siste uke, og var sikkert ment som en tydelig offisiell ytring ovenfor finske stabukker om Amerikas holdning ved eventuelle nye bukkesprang som de i mars. Den nye offensiven kom derfor overaskende paa den finske almenhet som bortsett fra det svenske folkepartis avisar var blitt villedet om den sånne militære situasjon (Svenska Pressen, et Helsingforsblad(?) blev beslaglagt saa sent som lørdag forrige uke) av finsk sensur). Kraften og den strategiske og materielle overlegenhet russeerne viste allerede ved aapningen av offensiven, et intimit samarbeid mellom land, sjø og luftstridskreftene og batteriene i Kronstadt, bragte hurtig tre sterke finske sperresoner i et for forsvar ~~flere~~ meget gunstig terreng, ut av ballanse. Vi skal ikke gjennemgaa fasene i felttoget, men oppsummere resultatene pr. 20/6 (Viborgs erobring): Den russiske general Gorworows hensikt er tydelig, sier Finn Ioc. De russiske troppene er rykket inn i et militært vakuum etter aa ha passert Viborg Ic km, vest. Dette sentrale forsvarspunktet aapner nu vegen for 1) aa falle de finske styrker mellom Ladoga og Neset i ryggen, 2) rette et lynstøt mot Helsingfors; 3) skape en farlig trussel for Dietls i shavsarme. Hvad Gorworow velger som sin første oppgave, vil de nærmeste dager vise. Imidlertid har han allerede nu ført landet inn i en alvorlig politisk -militær kriseder et regjeringsskifte eller i hvert fall en regjøringsrekonstruksjon synes oppagt, dersom fredsopposisjonen er sterke nok til aa forhindre en fascistisk kuppmanøvre (sml. Italiaakrisens vellykkede utgang august-september f.aa.). Situasjonen er ulike meget alvorligere enn i mars : De russiske ferdsbetingelser vil i i tårt bli hårdere. Men før forhandlinger overhodet kan komme på tale, vil de sikkert forlange Ryti-Linkomies avgang til fordel for en rekonstruert regjering med ev. Paasikivi som regjeringssjef og forhandler, eller muligens en helt ny regjering paa opposisjonelt grunnlag med en kjerne fra det svenske folkeparti de frisinnede og den finske faglige landsorganisasjons ledende menn. Det hevdes bestemt at Mannerheim ønsker forhandling og at han støtter under kravet om regjeringsskifte. En ubekreftet melding siér at han i den anledning er reist til Stockholm. Alle bestrebelsler vil sikkert nu bli gjort av fredsfronten for aa faa Finnland ut av sitt hypnotiske eventyr med nazi-Tyskland. De Ioc og unge soldater som ligger igjen paa Neset for aa tilfredsstille de tyske krav paa mere, stadig mere, sisu, hadde kunnet vært spart ved en fred i mars som sikkert ogsaa hadde vært gunstigere for landets nordiske stilling. Forøvrig gaar utviklingen paa dette frontavsnitt saa raskt at vi drister oss til aa spaa en finsk-russisk separatfred og en politisk indre kursehending (som i Italia) i løpet av de kommende 14 dager. DE GLEDELI GE PER SPEKTI VER FOR VÅART LAND SOM EN SLIK SITUASJON VIL MEDFØRE, ER OG SAA AABENBAR E; En tysk rømming av landet betinges i høg grad av general Dietl-armeens stilling. Her kan en vente snarlige resultater etter finskefrontens endelige og snarlige sammenbrudd og en eventuell offensiv langs Ishavet. En alliert koordinert invasjon i Nør-Norge og/ell. ~~Fxx~~ Kristiansand-Stavangersektoren er av de muligheter som faar de tyske generaler svnløse med nye overaskende problemer.

GLM. IKKE AT DE QUI SLINGSKE MOBILI SERINGSPLANER UTFRÅ "DEN NYE AKKUTTE FARE FRA ØST" SIKKERT VIL BLI FORSKTI GIEN, DEN NORSKE HJELMEFRONTELEDELSSES PAROLER MAA FOLGES FOR AA GI MOTSTANDEN MOT ANSLAGET STØRRE TYNGDE. GI DEN MUNTLIGE AGITASJON ALL DIN STØTTE. VAR MED AA SPRE NYHETENE, DANN NYE NYHETS-CELLER". Men var forsiktig med munnen din ovenfor fremmede. Det advaras mot danske provokatører i gestapos tjeneste. Tilsvarende "noriske" finnes i Danmark.

WESTERONTEN. Utviklingen her har stort sett vært som forutsett etterat I. fase, selve landgangen, var vellykket over. Tilførslene har til tross for til dels dårlig vær, gaatt kontinuerlig helt siden 6. juni. Det er tværs over Kanalen dannet en tilførrelsrenne flankert av tallrike eskorteskib og dekket av et overlegent antall jagerfly som har slått alle tyske angrep fra sjø og luft saa effektivt tilhake at overfarten, av en norsk krigsfotograf, ble karakterisert som en lysstur. Ett er sikkert: Den maritime frontens styrke er uomtvistelig og urokket. Det blev bl. annet behandlet i det halvoffisielle militære tidsskrift Armee and Navy (USA) i dets siste nummer som bl. annet pekte paa at den samme offensive karakter er det over den amerikanske Stille havsflaates bevegelser til tross for at marinen er saa sterkt engasjert i Europeiske farvann. Bladet pekte ogsaa paa den store rolle marinen spiller ved understøttelse av landoperasjonene med sitt tunge artilleri som for en destroyer i ildgivning kan maale seg med den samlede arterielle kraft i et regiment. Mangelen paa en større utlossingshavn er sikkert følelig og vil forhindre at nye landstigninger kan finne sted andre steder paa kysten saa lenge det landsettingsmateriellet som I. f. se gjorde bruk av, fremdeles er bunnet til de samme områader. Den forestaaende erobringen av Cherbourg vil her avhjelpe vanskelighetene og sette de landsette styrker hvis antall antagelig ligger mellom 2 og 1 million mann, i offensiv bevegelse sørøstover. En ny landgang blir da sansynlig, men det er umulig aa si hvor den vil komme. Den intense bombingen av Le Havre og Boulognes havneområader siste uke av britiske slagskib og flystyrker var mere rettet mot de tyske E-og G-baatene som er stasjonert her, enn mot forsvarsanleggene med en landgang for øyet. Forøvrig har siste uke bragt de allierte utvilsomme fordeler for den kommende styrkeprøve. Et overblikk: Tyngdepunktet i øst (Caen og Troarnavsnittene) ligger fortsatt ved Caen som er omgaatt i nord-syd og sydost. Mellom Bayeux og Caen skyter den britiske kilen seg sørover og øst-sør-over mot Balleroy og Caumont (begge byene tatt forrige onsdag). Tilly-sur-Seulles som blev gjenerobret av tyskerne ved et motstøt, falt sist tirsdag igjen i briternes hender. Frontlinjen her skulle omtrent gaa slik, den danner som to blad i en slaamaskinkniv: Vest for Troarn over Vieux Sør for Caen, vidre over tilly sur Seulles - Caumont (som danner den sørligste kilespiss), saa over Saint Loe (erobret mandag), 3. "bladet" dannes av en linje Bayeux-Saint Loe-Carentan, og her kommer vi inn paa amerikansk "grunn". Mens Montgommerys oppgave i øst ved siden av aa sikre bruhodet forsterkninger og tilførslor har vært aa binde 4-5 tyske panserdivisjoner (det sies at tyskerne er i mangel paa tungt artilleri, og maa "ødsle" med en uforholdsmessig stor innsats av panser i stedet.) har amerikanernes vært av mere offensiv natur. Det ser forøvrig ut som om M. gommery "venter" paa den amerikanske general Bradley før han fortsetter fremstøtet sørover. Dennes avskjering av halvøen ved et lynfremstøt vestover har forøvrig vært ukens store militære begivenhet ved siden av Viborgs fall. Kilen gikk ut fra Karantan som for øvrig var utsatt for tyske motangrep, og munnet ut mellom byene Barnevile og Carteret. Den avstingte 3, muligens 4 tyske divisjoner som trakk seg nordover etter et mislykket utbrytingsforsøk. Restene av dem danner nu sammen med det stasjonære kystforsvar Cherbourgs forsvar. Befrielsen av det første franske departement etter landgangen, Le Mans, har etterat kilen ble forsterket og utvidet med en bredde av 24 km. i øst og 8 i vest, gaatt meget hurtig. De følgende dager efter avskjæringen sist søndag falt Briguebeck, Montbourg, Valognes. ~~Txxx~~ De amerikanske gaar nu til storm mot Cherbourgs ytre forsvarsverk. Siste londonmeldinger (onsdag kveld) sier: De amerikanske styrker staar nu bare 5 km. fra Cherbourg. De tyske tropper har ingen muligheter for flukt sjøveien og situasjonen minner i meget om stillingen paa Kapp Bon ved avslutningen paa Tunisfelttoget. Men troppene vil til tross for en paatagelig demoraliserings-

LB

tendens yde et haardnakket forsvar. Det gjenstaar nu 3 befestede soner paa landsiden av byen, foruten kystbatteriene i havnen. Den kritiske situasjon er oppstaatt ved Bradleys overaskende omgaaelse ikke bare fra sydøst men ogsaa over et vanskelig terrenget syd-sydvest der bare svake tyske styrker ydet motstand da en ~~fixx~~ fremrykking her var helt uventet. Det er innbragt en rekke fanger, ~~deriblant tvangsutskrevne fra okkuperte land~~. Byens betydning blir sterkt fremhevet. Den har tre havnebassenger for marinen og ett for hahdelsskib. Banen sørover er 4-sporet og jernbanehallen i selve byen er en av de største bygninger i Fr. Det er ikke tegn til tyske motangrep. Efter dette maa en se 2. fase i den 1. landstigning som avsluttet med en alliert seir. Det store brohodet som i det vesentlige utgjøres av Cherbourg-halvøen og som vil faa en førsteklasses havn i selve byen Cherbourg (denne vil etter alt aa dømme ikke kunne utholde en lengere tids beleiring) danner et utmerket oppmarsjomraade for store offensive fremstøt. En mere bevegelig front sørover vil bli satt igang, samtidig av 11. gommery og Bradley. En ny landgang et annet sted paa Kanalkysten vil - om den kommer bedre kunne peke hen mot et bestemt strategisk maal enn det vi kan se nu før frontkilene er strukket ut i full støtlengde.

Besendingen fra L. i gaarkveld meldtes ogsaa om at 8. arme nu har slaatt ned all motstand i Perugia paa det italienske midtavsnitt. I en militæroversikt mandag het det at tyskerne er mere engstelig for utviklingen i Italia enn paa de andre frontavsnitt. "Den elastiske tilbaketrekningen" her tar mere og mere form av en katastrofe for tyskerne etter at 8. arme ved et genialt trekk av general Alexander har sprengt den 1o. og 14. tyske armee fra hverandre. I stedet for aa forserere rett nord dreide denne ~~mp~~, og har naadd Appenninene og faatt kontakt med de italienske friskarer i Terrano. Marsjen mot den næste tyske forsvars linje fra Pisa til Adriakysten rett øst har gaatt uten vesentlige hindringer etterat Roma falt for 14 dager siden. Vi forsøker aa tegne inn frontlinjen: Fra 15 km. nord for Grosseto øver til Perugia og videre til Esinoelven som blev naatt tirsdag. Den tyske besetning paa den flankebeskyttende øen Elba heiste det Hvide flagg tirsdag og 1800 fanger blev innbragt. I alt er det nu bragt inn 27 000 fanger. Den videre utvikling paa denne krigsskueplassen peker hen mot en forsering i østlig retning av Apeninnene ned mot Posletten der det er tumleplass for store tankformasjoner og der det blir behov for yderligere tyske reserver.

IKKE RART at den tyske overkommando spiller ut sitt store trumfkort som vi vil kalle de flyvende nazibikkjer. Stilt ovenfor den mest prekere strategiske situasjon noen har kan tenke seg stillet ovenfor og med en ennu u-aapnet russisk storoffensiv i øst, bombede byer i Stortyskland, tap i ubaat-krigen, total ~~xx~~ underlegenhet i luften, partisanner og demoraliserte egne styrker, lar de bikkjene flyge ut, men vel og merke ETTERAT invasjonen er ferdig med latterlig smaa tap for de fiendtlige styrker. Den norske "mannen paa gaten" lar deg like lite som anglosakserne bløffe av de gjennemsiktige avismeddelinger som det har vært B:B:C's største fornøyelse aa sitere i sine sendinger sist uke. Det er nok den synkende tyske moralen som skal oppstives mere enn aa spre en smule terror i England. "Nazibikkjene" er nok en realitet, men slett ikke noen saa svært uhylig saadanne. Deres sprengvirkning svarer omtrent til en 1 tons bombe, de er 7,8 meter lange og har et vingespenn av 5 meter. De er radiostyrte fra land, startplassen er Pas de Calais somraadet (at denne er valgt viser at de maa ha evært løten aksjonsradius. Calais ligger paa Kanalens smaleste stykke). De styres delvis traadluft fra lederfly, og har en far paa mellom 480 km. og 560 km. En mengde av dem er allerede skutt ned av jagere, andre er styrtet i havet uten styring. Nei, berlinerne faar nok saa visst ikke sitte ved radioen og høre paa beretninger om disse bikkjene, som de flere ganger sist uke har hatt besøk av Moskitos. Et rekordangrep blev tirsdag rettet mot Hamburg, Hannover, Magdeburg og Stettin, mot den syntetiske oljeindustri av 2000 amerikanske bombefly. Kapasiteten er sist uke satt ned til en ~~+~~.